

7. Čebelorejnico v kakem zasebnem kraju šolskega verta.

Tudi nekoliko murb bi bilo želeti. Manjkati ne sme vodnjaka. Telovadnica naj ima svoj naj vrednejši prostor v šolskem vertu.

Konečno pristavlja knjižica, da za šolski vert je vsak kraj pripraven, raven ali neraven, na dobri in slabi zemlji, s kratko rečeno: povsod. Krajevnim okoliščinam treba je primerjati, kaj da se sprejme in vzreja v šolskem vertu. Da morajo šolski verti biti okusno sestavljeni, je že bilo omenjeno, vendar zdaj se povdarja, da naj bo vert po angleškem načinu izpeljan brez pedantične simetrije, ali pa skupostnega nagoščenja in neredne nezistematične sestave. Med gredami in lehami naj se razprostira zelena trava. Knjižica posebno ozira se na ljudsko šolo na deželi, pa tudi mestnim šolam želi enaki ali vsaj nekaj verta, da se mladež soznani, kako se narava razvija. Smoter šolskega verta je v mestu bistveno ravno isti, kakor na deželi, če tudi tam nektero odpade, kar je za deželo važno. Nepotrebnost šolskih vertov ni vtemeljena s tem, da ima kraj kak grajsčinski vert. Ta je podučilo za posamesnega, a nikakor pripraven za živo gibčno, radovedno mladino.

Konec knjižice se pisatelj opravičuje, zakaj da je objavil to važno vprašanje, ter želi, da bi zvedenci svoje mnenje razodeli, in to pričeto misel razširili in v djansko življenje vpeljati pomagali.

Gledé obširnega in vsestranskega pretresovanja, knjižica svojega namena ne more zgrešiti; vse, kar le nasvetuje, dá se, brez žertev se vé da ne, storiti; edino to se nam zdi neizveršilno, da bi učitelj s svojo okorno še lé učečo se mladino pri pomanjkanji časa in obilem drugem poslu mogel vert ohraniti v vedno lepem redu. Kdor je količkaj imel opraviti z vertom, vé, da slehern dan prinaša novega opravila. Srenja bi torej morala vzdrževati vertnarja, ki bi preskerboval periodična opravila. Zato dobi nekoliko odškodnine. Cerkovnik bi bil za ta posel sposoben; po navodu učiteljevem privadil bi se s časoma vertnarije in lajšal težko breme učiteljevo.

Knjižica zasluži vso pozornost od strani učiteljev, zlasti pa krajnih šolskih svetov in srenjskih zastopov. Blagor srenjam, kedar se bode ta krasna misel pričela djansko uresničevati! F. St.

Drobtinice iz dnevnika slovenskega učitelja.

Spisuje Josip Levičnik.

Moto: „Nulla dies sine linea!“
Stari rimljanški pregovor.

K obsekovanju dreves, o čimur sem k sklepu v zadnjem stavku govoril, naj dostavim danes še, da se je taka drevesa gojiti

svetovalo zlasti ob vodah in tudi na bolj oddaljenih mejah kmetij. Javor, jesen, jagnjeda itd. dajo poleg dobrega listja za pičo tudi zastran svoje košatosti veliko sence, kar posebno rast trave dobro pospešuje in je tudi v prijetno hladilo za pašečo živino. *) Dodam naj tu tudi še o smesnih gozdih to, kar sem bil zadnjič v naglici prezèrl, da se v njih lahko odreja lesovje za stavbe (Bauholz), na kar dandanašnje morajo gospodarji toliko bolj gledati in ozirati se, ker se je smrekovina res že tako vgnala in iztrebila, da se o kakem požaru že tudi v takih krajih, ki so jih pred malimi že za lesa — bogate imeli, z naj večjo težavo pripravni les dobiva.

Po teh splošnih ukih o gozdnarstvu je prestopil g. profesor na umetno gozdorejo, ktera je zlasti ondi potrebna, kjer se je gozd ali brez vse primere in vsega premislika sekal ter vgnal; ali pa tam, kjer se sam po sebi prepočasno zaploduje. Lesovje, ki se izvoli v umetno zasajenje, naj bo ali navadnih gozdev, kamor spadajo: buka, tri plemena hrasta, breza, smreka, jelka, mecesen, bela in črna hojka (borovec); ali pa nenavadnih, za ktere imamo: brestje, jesen, javor itd. Le-te poslednje imajo posebno to dobro na sebi, da naglo rastejo, ter dajo mnogostrano korist. Kdor si hoče umetni gozd zasaditi, more dobro prevdariti, kakšni les sme sejati ali saditi; more pa zraven ozirati tudi se na krajne, obnebné in višavne razmere. Na večjih višavah se raznovertne hovjevine (Nadelhölzer) naj bolje sponašajo; tudi buka še dobro shaja na višočinah 3 do 4 tisoč čevljev. Srednje višave dobro služijo bukam, tudi mecesnom, jelkam in smrekam. Ob podnožjih hribov in po ravninah, zlasti na peščeni zemlji dobro rodijo: beli in črni borovec, breza, akacija i. d.

Umetni gozdi se morejo izgojiti na dva načina, namreč po setvi, ali pa po sajenju. Ako se poslužimo setve, moramo imeti:

- a. dobro vravnani in pripravni svèt;
- b. dovolj in dobrega semena, in
- c. se mora to zgoditi o pravem času in v primerni množini. —

O semenu se je govorilo naj prej. Moremo si ga nabrati sami, ali pa si ga kupiti. Bolje je, ako si ga sami nabrati moremo, ker le tako smo si gotovi, da si ne kupimo mačka v žaklji. V to si pa moramo zvoliti: pravi čas, suho vreme, ter zraven vediti, da premlada ali pa prestara drevesa dajo slabo seme. Seme dreves srednje starosti je naj boljše. Razdeljuje se pa seme v tri verste: debelo (grosse-), drobno (dünn-) in habato, (kleine, geflügelte Samen). Debelo seme imenujemo storže raznovertne hovjevine; k drobnemu se šteje želod, žir in kostanj; habato seme pa imajo: brestje, javor,

*) K tim drevesom se prišteva tudi še vèrba, ki daje obilno vejevja za razno lesne pletenine, kar dandanašnji donaša tudi mnogim lepí zaslužek. Pis.

jesen, breza itd. Debelo seme, t. j. storže raznega hovja moramo nabirati, ko še niso sprézani, ali z drugimi besedami: dokler še seme v storžih skrito tiči. Čas za nabiranje tega semena je vsa zima, in sicer čim pozneje, tim bolje. Edino izjembo dela jelka, ker njeni storži se razprezajo koj, kakor hitro je seme zrelo; torej se pravi čas za nabiranje tudi zamuditi ne sme. Storži se morajo potem popolnoma posušiti. Za jelkine storže je dosti, ako se le na kaki zračni kraj vsujejo; posušeni razpadajo zdajci sami po sebi. Storži od smreke, mecesna in raznoverstnih borovcev pa potrebujejo za razprezanje še posebne gorkote; naj se nasujejo torej ali na solčnem kraju, *) ali pa v kaki dobro zakurjeni stanici. Ko so storži popolnoma suhi, se denejo v kaki žakelj in se enkrat dobro pretresejo z ene strani v drugo, da seme vén poleti.

Ako nabiramo drobno seme, t. j. želod, žir ali kostanj, moramo dobro paziti na to, da ima pravo debelost, in da ni od žižeka (Rüsselkäfer) razjedeno. Tudi to seme se mora posušiti, posušeno se sme nakupičiti v večji množini, in ako v tem stanu ne postane polno, je znamenje, da je popolnoma dobro. Habáto seme (brestjevo, javorjevo, jesenevo, brezovo itd.) pa se mora nabirati neposredno iz drevja, ker ga sicer veter na vse strani raznese. Sploh pa veljá za vsa drevesna semena naslednja opazka: vsa so o času zrelosti vlažna. Ako jih pustimo nakupičeno ležati, se sama po sebi razgrejejo, vnamejo, ter zgubijo plodnost. Zlasti brezovo seme je v tej zadevi posebno kočljive narave, torej je dobro, da nasujemo semena plitvo na kake dilje ali pa po skednu, in še le popolnoma suhe spravimo dotlej, da jih rabimo.

(Dalje prih.)

Metelko

v

slovenskem slovstvu.

13. Bil je Metelko v mnogih rečeh Vodnikov naslednik. Dobil je menda tudi nektere njegove spise. Tako je n. pr. sestavljal veči slovenski slovar že J. Z. Popovič, B. Kumerdej itd. Tudi Vodnik se poprime tega dela, marljivo nabira ter nabere do 30.000 slovenskih besedi, in jih (po Adelungu) vredí v nemško - slovensko - latinski slovar, ki bi šteti imel do 80 pol srednje osmerke. Nanašajen je bil že l. 1806; posebej napové nanj naročevanje sredi l. 1813 s prvo tiskano polo, ali po vojski in nemili Vodnikovi ošodi zastane tolikanj zaželeno delo. Po njegovi smerti rokopis za 130 glđ.

*) Se vé, da se to more storiti le o poletju. Pustijo naj se ležati storži kakih 48 ur na toplem solncu. Opomba g. docenta.